

Првэзэ коммунист

ФАШИЗМ ВАШТАРЭШ

1914 ий 1 август кэчын туньа мучко орышо империалист кашакын орудий пудештмэ йук шаргылтын. Тиде кэчын тэмдымэ тушман кашак колоний вэрч, шкэ күүсэныштым овартышаш вэрч вап-вап кэржалтын. Тиде шучко империалист сар 1918 ий мартен шуйнэн. Нинэ ий коклаште миллион дэнэ шемэр калыкын вүржэ дэнэ шем мландэ мушкылтын. Чылажэ империалист сарэш 9 миллион 998 түжэм 771 йэн пушмо да 20 миллион утла йэн сусыргэн.

Ынде тиде шучко жаплан 20 ий эртыш. Но туньамбалнэ ий йеда эшэат чот шучкылык кушкын шога. Чыла капиталист элшамычын мландышт пчалтар ушп дэнэ ушпалтэш. Капитализм коч могай келшыдымаш гычат у империалист сар ылыжын кертэш. Тидым фашист Германия дэн Иапонийын СССР умбак кэржалташлан, «кугу сарлан» вийан йамдылалтмышт, Германия дэн Италийын эрык вэрч кучедалаш испан калык ваштарэш кредалмышт да тиде кэчылаштэ Иапонийн Иүдвэл Китай ваштарэш кугу сарым тунгалмжэ раш каласат. Кок ий ожно Абиссин мландэ вүр дэнэ лэвөдалтэ.

Сарым ылыжытмэ кашак Сталин Конституцийан социализм элрсе пийалан калыкын вүрштым йоктарышт, мэмнан кумда ССР Ушэмнам сүмырынэшт. Тидлан нуно эн ондак мэмнан дэке түрлө шпион, диверсант, пуштөдыш дэн моло түрлө шакшэ троцкист-бухаринэц подлэц кашакым колтылыт. Троцкистско-зиновьевский бандит тушкам судитлымэ процессшамыч, войнэне фашист шпион группым—Тухачевский, Уборевич кашакым судитлымаш да моло мэрзавец кашакым разоблачитлымаш—фашист разведкэ тушкан мэмнан элыштэ тушман паша ыштылымашт дэн капитализм пörтылташ йамдылалтмыштым раш ончыкышт. Троцкист бандит пайкэ дэч буржуазне националист кашакат торлэн огыт шего. Нунат шемэр калыкын пийалыштым шупшына налаш тыршэнт. Но Ленин-Сталин партий пашак пүсө шинчан, кугу шижмашан. Чыла мэрзавец, подлэц кашакым шалатыш да ончыкышмат шалата.

Конституцийым саламлат

Сталин дүм колхоз членшамыч (Ронго район) Марий АССР Конституцийым лудын лекмек Конституцийым куанэн саламлышт. Колхозник Галкин Степан,—мланда Совет власть

СССР капиталист эл-влак дэнэ авырналтын шога. Но тудын йыржэ сүмыраш лийдымэ крепостным ыштымэ. Тиде—Иошкар армий, тудо социалист родинным чаплын орола.

Мэмнан эрыкан родиннам, Конституций пумо кугу праванам аралаш чыла пашазэ дэн шемэр калык, пүтынэ совет молодожлан йамдэ лийаш күүлеш. Родинлан мучашдымаш преданнэ лиймаш, тудым империалист йанлык кашак дэчын аралымаш—Совет Ушэмныс кажнэ гражданинын свэшөннэ долгшо.

Тиде долгым шукташ чыла шемэрлан, эн ондак молодожлан сайын йамдылалташ күүлеш. Туге гынат, альэ оборон паша мэмнан республикыште лужкыдын кайа. Вэрласэ комсомол организацие-шамыч тиде кугу политик пашам брдыжэш кодын. Ты шотышто эн чотшым Морко, Кужанер дэн Звэниге районлаште паша начар кайа. Морко районшто планеризм кружокым организаватлымэ ыльэ. Осоавиахимын чытыдымэ томам пашажлан кбра, районсо комсомол дэн совет организацие-влак могойрым аклыдымашлан кбра тиде кружок шаланыш. Марбуметройшто учлыот школым шалатымашкэ шуктымэ. Вэрлаште, эн чотшым колхозлаште осоавиахим организацие-шамыч пашам чытыдымэ начарын ыштат.

Мэмнан бойёвой задачи—социализм элнам аралаш отличнэ йамдылалташ. Мланна партий дэн правительствын первой ўжынышт почешак тушман ваштарэш кучедалаш лэкташ йамдэ лийашна күүлеш. Коч могай пашаштат революцион шижмашым эрэк пүсөмдыман. ВКП(б) ЦК-н февральсэ пленумешыжэ калык вождь, йоратымэ Сталин йолташын капиталист эл-шамычын авырымашт нөргөн ойлымжым ныгунамат мовдыман огыл. Мланна сар ылыжытмэ фашизм ваштарэш, эрык вэрч, Герман дэн Италийын интөрвэнтышт ваштарэш геройла кучедалаш испан калыклан полшымашым эшэ чот вийандашна күүлеш.

Долой шемэр калыклан шужымаш дэн шугар кондышо фашизм! Вийан лийжэ туньамбалсэ пролетариатын йединэ фронтшо!

тунемаш, пашам ышташ, канаш кугу правам пуэн. Конституцийыштат тидым ончыктымэ. Ожно шемэр калык пычкышты орланэн. Кызыт эрык ылышыште иленэ,—манэш. 3.

„Мэ тыныс вэрч шогэна да тыныслык паша вэрч кучедалына. Но мэ лудыктымэ дэч огына луд да сар ылыжытмэ-влакын пэрымашт ваштарэш пэраш йамдэ улына“.

(СТАЛИН).

СОЦИАЛИСТ РОДИННАМ ПЭНГЫДЫН АРАЛЭНА

Фашист Германия дэн Италий испан калыкым лаштыртэн, тудын мландыжым шупшына налаш тыршат. Иапоний Иүдвэл Китайыште кредалаш тунгалын. Нинэ кугыжанышшамыч совет эл умбакат провокацым ыштылыт. Ик манаш, нуно туньамбал сарым ылыжытмэшт, туньам уэш пайлынышт.

Тушман кашакын орышлы сарлан йамдылалтмыштым, ужын, мэмнан коммунист партий дэн совет правительствэ эл аралымэ пашам ныгунамсэ дэчат чот пэнгыдымаш задачым шындынт. Тидлан лийнак оборон зайом лукталтэш. Сталинский Конституцийым пытартыш чучалтыш вүр мартэ аралаш Совет Ушэмныс шемэр калык кэчын йамдылалт шога.

Совет Ушэмнын границыжым паш пэнгыдын оролышо, тыныс политикым аралымэ Пашазэ - Крессаньке Иошкар - Армийжэ уло. Тудын вийжэ висаш лийдымэ, тудын техникшэ ий йеда кушкэш.

Сар ваштарэш кучедалмэ туньамбал кэчын мэ, марий республик гыч толшо йошкарармэйэц - шамыч ушандарэн каласэна: первой май годым налмэ йошкар присьагынам чэс

дэнэ шуктэна. Совет калыкын тыныс пашажым чот аралэн шогэна. Мэ войнэне техникым ударнэ тунемашна. Тыгэ 27 ийунышто эртышэ стрелковый сорэнованышты Михайлов, Алипов, Попов, Рэинн, Скулкин да Ленин отличнэ лүйнышт да благодарностым налыныт. ГТО, Ворошиловский стрелок, ГСО, ПВХО

значокым нормо пумаштат мэ кугу сэгымашыш шупшына.

Эл аралымэ пашам тыландат кэчын тунем шогаш күүлеш. Тиде задачым шуктымашкэ антивоеннэ кэчын тэат утларак мобилизоватлалтыда маньин ушанена.

Иошкарармэйэц—
П. В. Алипов.

Йоча-шамыч шпион кучаш полшэныт

22 ийулышто Саваро-Западнэ границыште пашазын 15 ийаш үдыржэ Луба Вальтер пасушко пелэдыш погаш мийэн. Пелэдыш погаш үдыр паш чот пийжын улмаш гынат, тудо палыдымэ йенгым ужын шуктэн. Палыдымэ йэн шкэжым палыкыды, мэмнан мландэ дэнэ кайэн. Вашкэ тудо шуркалыман күртнэ воштыр шупшман саварыш туньан. Ик мынар сакундо гыч тудо мландыште кийэн. Вакшкыж дэнэ чоткыды күртнэ воштырым тэмдэн. Первой радыште нушкына кайаш күүлшб вэрым ыштэн.

Тыгак шпийон брдышкэ ончыдэ, кокомыш ратыште рожым ыштэн. Вара күртнэ воштыр йумач эрык нушкына пураш тунгаш.

Пелэдыш погышо үдыр уала шенгач шпионным шекланэн шогэн.

Но кузэ тудым кучаш? Луба дэнэ пырля 11 ийаш Павел Кузнецов пелэдышым поган коштын. Луба Павел дэч чойан мийэн да—вашкэ заставыш курж, — күртнэ воштыр савар вэлыш ончыктын йышт каласэн,—мй тыште тудым эскераш тунгалам.

Рвэзэ кб улмым умлэн, вашкэ уала шенгач заставыш куржэш. Тудо заставыш шудэгызэ тужэч толшо пограничникым вашлийэш. Тушманын күртнэ воштыр авыртмаш йымач нушкына пураш тбчымыжым каласа. Вашкэ шпионным кучэныт.

„Известия“ гыч.

Тушман агэнт-шамычым вожгэак куклэн лукташ

Социализм тушманышт Совет стройым кўрлаш тыр-шымаштышт шкэ шакшэ пашашт дэне молодьож куклаш пураш тўнылы-ныт. Троцкистско-бухарин-ский мэрзавец кашак шу-кэрта мэмнан молодьожым коммунист партий дэч то-раш, тудым социализмлаш ушаныдым ышташ тыр-шенит.

Пытаргыш жаплан шала-тыме троцкист, бухаринец-шамыч шпион, вредитель банде кашак, тыгакак фа-шизмлаш тарлалтше-шамыч государственне да озанлык организацилаште велеогыл, комсомол организацилаш-кат шўшкылтыныт. Вет мо-лодьож—тиде мэмнан элын ушанлэ ончыкылык калык, класс тушман дэн кучедал-маште тудо шагал лийын, политике опытно, пентгыды-лыкше ситышын укэ. Сан дэне тушман-шамыч шкэ тўрлб предатель, провока-ционно маневрышт дэне комсомолым лүшкыдемдаш да тудым шкэ тушман па-шаштлаш шушаш тырше-ныт.

Совет стройеш кушшо, кугу коммунист партий воспитателме молодьож партийлаш, тудын вождшо Сталин йолташлан мучаш-дымн преданне лийын шо-га. Тушман кашакым пент-гыдын кырен шога да он-чыкшымат кыраш тўгалеш.

Тушман-шамыч тидым шинчат. Шкэ тўсыштым кэлгын маскироватлэн, дву-рушничатлэн тушман тў-сыштым лөведыт. Нунн пашаштлаш умшам карэн эртышэ, политик благоду-шийан йатыр пашайенг ша-мыч эрыкым пуат. Кушто политик паша ок эртаралт, кушто идиот чэр—политик

беспечность, кушто клас-с кучедалмаш, капиталист эл-шамычын авырымшты мондалтын, кушто критик дэн самокритикэ укэ туш-то тушманлаш вэр лийеш.

Шпион, диверсант, пуш-тэдыше-шамычын пыжа-шымштым йатыр организа-цилаште почмо. Шакшэ па-шам ыштэн илышэ калык тушман-влакым Азово Чер-номор край, Свердловский, Украине организацилаште почмо. Украин ЛКСМУ ЦК-н тошто секретарышт Анд-рейев дэн Клинов, Мос-кошто ВЛКСМ ЦК-н тошто секретарышт Салтанов, Лукьянов, Файнберг да Моско ола дэн область ВЛКСМ комитет секретарь Ильинский кок вэлыш тай-ныштын тушман пашам ыштэн илышымштым разоб-лачитлымэ.

Мэмнан республикыштат посна комсомол организа-цилаш калык тушман-бур-жуазне националист троц-кист да нуннлаш полшы-шо-шамыч шўшкылтыныт. Револьуцион шижмаш лүш-кыдемме дэне, политик шо-тышто беспечность улмо дэне посна комсомол-влак нунн ужын кэртын огы-тыл. Отчет дэн сайлымэ кампанье жапыште Йошкар-Ола организациште Йатма-новым (Марий коммунист), Смирновым (ПЛТИ), Петро-вым (МАСОС ОНО), Музу-ровым (госучреждение со-йуз), Коротковым, Смирно-вым (Йошкар-Ола район), Смирновым (Курык-Марий педучилище) да молымат комсомол радам гыч пок-тэн лүкмо.

Тиде факт-шамыч комсо-мол масын бдительностьш-тым нигувамса дэч кочкўш-кб йолташ, беспечность че-

сым вожгычын пытараш, ор-ганизацыште критик дэн самокритикым виангдаш обзатлат.

Туге гынат, йатыр ком-сомол актив, посна органи-заце-шамыч пашам тошто метод дэне ышташ. Вийан орудийым—самокритик дэн критик виангышашым мондэныт. Сандэнак Ронго районысо посна комсомол организацилаште калык тушман, двурушник, жу-лик-шамычым разоблачит-лэн, комсомол гыч поктэн лүкмо олмаш нунн тў-налгыш комсомол органи-заце секретарылаш да ра-йон конференцыш делегат-лаш сайланит. Райкомол секретарь Сороскин йолташ тыгай факт дэч умшам ка-рэн брдыжаш кодын.

Шэрнур педучилище комсомол организаци сай-лымаш погынымаште коми-тет составым шолып йўкы-мб годым спискышкэ комсо-мол гыч лүкмо, калык туш-ман-националист Федоровым пуртэныт. МАСОС Исполком комсомол организациште комсомолэц Родионов дэн Чистяков националист Пе-тров дэн подлэц, подхалим Булатым аралэныт. Туге гынат, нуно тачат комсо-молышто шога.

Комсомол организациште молодьожым коммунизм шўлыш дэне туныктыма-шым эше виангдэн, кажне комсомолэцым тушманым ужын моштышым ыштыман. Большевик самокритикым кумдан шарэн комсомол ра-дам гыч троцкист, буха-ринэц, националист да чы-ла моло тушман-шамычым содор вож гыч куклаш—тиде чыла комсомол мас-сына тачысе задачышт.

Гэройло испан молодьож

Тўнхамбал фашизмн вийжэ ваштараш испан ка-лыкн чакныдэ кучедал-маштыжэ испан молодьож ик эн почетно верым на-лын шога. Шўдб тўжэм испан рвэзе дэн ўдыр-влак калыкн пашажэ вэрч, ту-дын эрыкше, пийалжэ вэрч, тыныс дэн демократий вэрч кучедалыт. Тиде гэройло самырык тукнымм моло-дьож-шамычын обйединьон-но социалист ушем феде-раций ушэн шога.

Чумыр калык дэне пыр-ла молодьожын пентгыдын шогалмыжэ дэне Мадри-дште, Барселонште да Валенсийште фашист мѣ-тэж первой кэчылмаштак лаштыргыш. Фашист мѣ-тэжнне-шамычын пэш са-йын вооружитлалтше регу-лярне частышты вашта-реш калык милиций дру-жинник-шамычшэ гэройлын кучедалыч. Социалист мо-лодьожын обйединьонно со-йуз федерацие уло вийжым пыштэн фронтышкэ моло-дьожым колтэн шогыш, пэш шуко вооружон колон-но, отряд-шамычым ыш-тыш. Федераций органи-зоватлымэ 30 батальоныш-то 60 тўжэм самырык бо-йэц кучедалын. Пассиона-рия, Анда Лафунте, „Ок-тябрь“, „Молодая гвардия“ лўмаш молодьож баталь-йон-шамычын чапышт ны-гунамат огыл мондалт. Ни-не батальон-шамычын гэ-роический командирышт—Трифон Мадранон Лина Оденан, Андрес Мартини, Фернандо Де-Росан лў-мыштым тўнхамбал моло-дьож ныгунамат ок мондо.

Испан коммунист пар-тийын генеральне секре-тарьжэ Хоэе Диас тыгэ ой-лен: „Фронтлаште тыгэ пэш

чапыш кучедалше милице дружинник-шамыч куклаш-тэ утларакше—молдьож. Мадрид аралымшты, эн чотным танк ваштараш ручной гранат дэне куче-далмаште молодьож посна кугу гэройным ончык-тыш. Молодьож шинча: картышкэ тудын ончык-лыкшым шындыме, тудо тўрысак тачысе кучедал-мын сэгымаштыжэ улэш. Испан молодьож шкэ зада-чыжым образцово шукта. Тудо—мэмнан гордость“.

Кызыт армийыште со-циалист молодьожын об-йединьон сойузын 200 член-жэ кучедалыт. Нунн ко-ла гыч утларакше сарэш шуаралтше опытан, лўд-дымб салтак-шамыч улшт.

Фронтышто веле огыл, тылыштат молодьож пути-рак кугу пашам ышта. Во-йенне промышленностьш-то пашам ышташ молодьож 20 тўжэм рвэзе-влакым мо-билизоватлэн.

Республикан тылым фа-шизмн тарыжэ—троцкист кашак дэч эрыктымаштат молодьож Испан прави-тельствылаш пэш кугун полшэн шога.

Чумыр тўнхасе молодьож испан молодьожын гэрой-стыжым онча. Чыла тўнх-се ончыл молодьож вўран фашизм ваштараш куче-далше гэроическэ испан калыклаш, тудын молодьож-шылаш полмаш йамдэ.

1000 тэнтгэм модын налын

„У Кой-Сола“ колхоз член (Шэрнур район) Пакэйев Элексэ „Кокымшо вичи-йашын“ (нылымше вы-пуск) 100 тэнтгэш облига-це дэне 1000 тэнтгэм модын налын. И. Иванов.

ИСПАНИЙ ВАШТАРЭШ ГЭРМАНИЙ ДЭН ИТАЛИЙЫН КРЭДАЛМЫШТ

Иевропысо ныл кугыжа-ныш-шамыч—Англий, Фран-ций, Германия да Италий шукэрта огыл испан вў-дыштб „безданностьш куч-чэн шогымо нэргэн“ кэл-шымашым пентгыдемдышт.

Но Англий дэн Франций тидын дэне ышт кэлшэ. Нунн представителышт Германияш иктаж могай вэс протест ыштыме дэне кўндараш тбчышт, но нунн садыгак ышт кбйб. Тыжэч пэш раш: „Лей-пциг“ крэйсэр дэне лийше случай—испан калык ваш-тараш чотырак кучедалаш тўналмашлан интервент-шамычын шылтыкышт ли-йын. Германия дэн Италий тэныз контроль гыч отка-зыватлымшты нэргэн увэр-тарышт, но эскераш пумо зоно гыч шкэ кораблыш-тым ышт нагтайэ, нуно республик порт-шамычым эскерат. Кызыт Германияш испан вўдыш тэныз вий-жым чумыра. Италийат войскажым шушкыкта.

Италий дэн Германияшын интервентышт эреак куш-кэш. Испаний пашаш пу-рыдымо нэргэн Англий дэн Францийын политикышт йараш кодо. Англий прави-тельствыжэ шкэ политик-

ше дэне пуйто „Испаний дэч брдышкб лэкаш кон-фликтим изэмдаш“ тыршэн. Тиде амал вэлэ. Франко генералын сэгымашыжэ, Англий правительстве, туд-лан зайомым пуэн испан мландым фашист влак дэч куштылгынак „налаш ли-йеш“ манын шовэн.

Испанийыште фашист кашакын налме мландыште кызыт герман генерал Фау-нэл дэн итальян генерал Бергонцолли озаланат.

Молан герман дэн ита-лийан фашист-шамыч респуб-ликаш Испаний ўмбаке кэ-рылтыныт? Нуно—Испани-йыште, моло кугыжаныш-тат (Франций, Чехослова-кий) демократий дэн калык фронтын антифашист вий-жым лаштырташ шонышт. Промышленностьлаш пэш кўлешан пойанлыкым шу-пын налнэшт. Тўрлб сырь-йо шотышто Испаний Абис-синий дэн Германияшын ож-нысо колонийжэ-шамыч дэч пойанрак. Тупшто шуко кўртнб, вулно, ший, шўй, тулэч молат уло.

Сар ўзгар дэне полшы-мыштылаш Германияш дэн Италийлаш Испанийсе ру-дам пумо нэргэн мѣтэжнне-шамычын вуйлатышты ондакак ойым пидыныт.

1936 ийын август ты-зыште Франко Германияш-лан Мароккошто рудам лук-таш пуэн. Англий дэн Францийын рудникышт гыч Германияш шуко ру-да колталтэш, но нунн правительствышт тидын дэч тупынь огыл ул. Чыла рудажат Франкон сар ўз-гар налмылаш парым су-лымашкэ пурталтэш.

Экономик шотышто кугу значеныжэ дэне пырла герман дэн итальян фа-шизмлаш Испанийын стра-тегический значеныжэ пэш кугу. Италий Валлар остров шамычым налмекше Фран-цийын шкэ колонийлашкы-жэ коштмо корныжлан шу-кылыкым конда. Тыгак Ан-глийын Гибралтар дэн Суэцкий канал коч тэныз вэс вэлэс колонийлашкэ коштмо корныжлан шуко лийеш. Испан Мароккышто (Саута, Малилья, Ларачэ) Германияш войный дэч йуж базым ыштэн. Тупшто Гибралтар ўмбаке нэлэ ору-дий-шамычым виктаран чындэн. Германияш Канарск островлаштат (Атлантик те-ныз) войенне базым ышта. Германияш дэн Италий эн он-чыкак Францийын авыраш-шонат. Испанийын шушпын налын Италий дэн Герма-ний у тўнхамбал сарлаш

кўлеш позицым йамдылы-нэшт. Тылэч посна, фашист агрессор шамыч Испанийсе кучедалмашт шкэныштын техникышт дэн тактикыш-тым тэргат.

Испан демократий ваш-тараш фашист интервент-шамычын кучедалмаштышт нунн агентышт—троц-кист-шамыч пэш чот пол-шэн шога. Республикан Испан тылыште нуно йэ-ным пуштэдэ, вредитель-ством, шпионажым, тулэч моло шуко осал пашам ыш-тылыт. Интервент-шамыч испан калык фронтым ш-тылаш вэрч чыла тўрлб йбнымат кучылташ шкэ тарзышт ончылан задачим шындыныт. Но пытаргыш жапыште испан правитель-стве троцкист-шамыч дэне пэш чот кучедалаш тўна-лын. Шуко троцкист-ша-мычым арестоватлымэ, су-дыш пумо.

Испанийыште фашизм сѣ-на ыльэ гын, у сарымат липэмда ыльэ. Тэвэ молан чумыр тўнхасе ончыл ка-лык Испанийым онча. Тэвэ молан шкэныжын независи-мостьюш вэрч гэройла ку-чедалын, испан калык чу-мыр ончыл, прогрессивне калыкын пашажым арала. Т. Ремизов.

Комсомол организацылаштытэ отчот дэн сайлымаш

Обкомол пэлэнсэ организацэ примэр лийын огыл

Моло кунам гайак отчот дэн сайлымаштытэ обкомол пэлэнсэ тунгалтыш комсомол организацэ молылан примэрнэ лийман ыльэ. Тиде ыш кой. Погынымаш верласэ организацэ дач вара, 27 ийульштытэ веле эртыш.

Погынымаш пэл шагалтан вараш кодын почылто. Иужо комсомолэцшэ, мутлан Вазьмин йолташ, комсомол билет дач посна толын. „Коммунист-комсомолэцлан комсомол билет дач поснат толаш лийэш“, манын чэнтгэшыш. Комсоргын пэнтгыдынак трэбытлы-

мыжэ почэш веле билетым кондыш.

Погынымаштытэ 16 йэнг лийпаш гыч 12 йэнгжэ веле лийын. Тызжэ 3 йэнгжэ уважителнэ причин дэнэ, ик йэн (Иафремов—„Иамдэ лий“ редакцэ) уважителнэ причин дач поснак толдэ кодын.

Погынымаш активнэ эртыш. Прэныштытэ 9 йэнг ойлэн. Критик дэн самокритикэ кумдан шаралтэ. „Комсорг Төмөрөшөв шкэ отчотыштыжо чэрлэ факт-шамычым умбач гына ончыктэн ойлэш“, манын комсо-

молэц-шамыч ончыктышт. А организацыштытэ ситыдымаш йатыр лийын. Посна комсомолэц шамычын ылыштышты ончымаш укэ. Садланак Чэмэков ныгуштат ок тунэм, пашажымат халатнэ ышта.

Комсомол организацын пашажым погынымаш на-чар каймылан шотлыш.

Погынымаш обком комсомол пэлэн комитетым организоватлаш пунчалыш. Шолып йүклөн комитет члэныш Яналов, Лазарев, Пинайев йолташ-шамыч пурталтыч. Аблинов.

РАЙКОМОЛЫН ОНЧАЛДЫМЫЖЭ ТЭВЭ КУШКО ШУКТЭН

„Правда“ лүм колхоз пэлэнсэ (Морко район) тунгалтыш комсомол организацэ пашажым пэш начар ыштын. Комсорг Михайлов Сэргей ушанен пумо пашам парня дошт ончэн. Политзаньатнэ идалык мучыжат кум кана веле эртаралтын. Пропагандист Петухов (Шаншэ тунгалтыш школышто тунгыктышо) колхознсо комсомолэц шамычлан политик шинчымашым пуаш тыршэн огыл. Кум канажат качествыдымэ завыатын эртарэн. Садланак комсомолэц Плотников Ф. Сталин йолташ нэргэнат ок шинчэ. Григорьев В. „Октябрь революцэ мартэ жандаш революцэ лийын“ манын ойла.

Политик нашам ыштыдымэ дэнэ комсомол организацыштытэ тушман-шамыч—Кузнецов, Сидеров, Николайев—шогэныт. Нуво комсомолышто погыдымо рвэзэ-влак коклаштытэ антисовет частушкым мурэн коштынтыт, садлан нуным пролетар суд чоткыдын пэрш. Комсомол пашам йордымын ыштымэ дэнэ дисципли-

лине лушкэн. Посна комсомолэц-шамыч члэнышкыкы взыосым 7 тылзылан тунгалтыш.

Организацыштытэ критикэ дэн самокритиклан вэр лийын огыл, тидым комсорг Михайлов шкэжак пызыран. Отчот дэн сайлымэ погынымашыштытэ отчотым ыштымыжэ годымат критик дэн самокритик дач коранга. Садланак погынымаш шагал критик дэнэ эртыш.

„Правда“ лүм комсомол организацын йол умбакэ шогалтышаш вэрч Морко райкомолат тыршэн огыл. Райкомолын ончыксо сэккретарьжэ Лазарев дэн политучобо отдэл вулатышэ Скворцов „Правда“ лүм организацэ вөктэжэ „Ушнымаш“ организацын миймышт годымат „Правда“ организацын пурэн, күлөш полышым пуэн огытыл. Садланак тиде организацэ шулэн шуын.

Райкомоллан „Правда“ лүм комсомол организацын йол умбакэ шогалташ күлшө мэрим ышташ, активым пашажымэ ушэн шогаш күлэш. Сатэран.

Стаханов звэнан чапшэ кугу

Кодшо тэлым „Патыр“ колхозышто (Морко район) күйшө шурно вэрч кучедалшэ стаханов звэна организоватлаштытэ. Звэнаштытэ погыш 10 йэнг гыч 7 йэнгжэ комсомолэц.

Звэно 2 гектар шыдагым үдэн. Тиде участкэ гыч рекордно лектышан шурым налшашлан звэна агромероприятнэ-влакым пэш кумдан пуртэн шогэ. Садын дэнэ звэнан шыдагнэжэ моло шыдаг дач ойыртэмын лэзаланэн кушко. Рекордно лектышан шурым налшэ звэнан чыла ушанжэ уло.

Колхозник влак коклаштытэ звэнан чапшэ кугу. И. Иаковлев.

Иара жапым вэсэлан эртарат

„У корно“ колхозышто самырык колхозник-влак (Шэрнур район) шкэ йара жапыштым вэсэлан эртарат. Паша гыч толмэжэ футбол дэнэ модыт, патефоным колыштыт, газет дэн журналым лудыт.

Шушпык Иву.

Пашам ыштыман

„Тунгалтыш“ колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ (Ронго район) колхозник-влак коклаштытэ нимотай культурно массово пашам ок ыште. 2 тылзэ лийнш комсомол организацэ пырдыж газетым луктын огыл. Комсорг Фурзиков йолташ тиде пашам ок куллан шотла. И. В.

У тунэмме ийлан йамдылалтэш

Великополь пэле кыдалаш школ (Оршанка р-н) у тунэмме ийлан талын йамдылалташ тунгалын. Класс-влакым чийалтымэ, партымат ситышын йамды-

лымэ. Кызыт пурым шушкетат. 1-шэ классыш тунэмаш толнаш йоча-влакым чыла учотыш налмэ. Тунэмшэ-влак школ пакчаштытэ саскам ончат. Г. С.

Самокритикым пызырэн шогэныт

15 ийульштытэ „Чобык“ колхоз пэлэнсэ тунгалтыш комсомол организацэ (Торйал район) отчот дэн сайлымэ погынымашым эртарыш. Погынымашым 15 комсомолэц гыч 12 йэнгжэ толынтыт.

Комсорг Садовинн отчот докладшэ почэш прэний тунгалыш. Прэнийштытэ кок комсомолэц гына кутырыш. Нуво комсоргын отчот докладшым, да комсомол организацыштытэ ситыдымаш-влакым критиковатлышт.

Комсорг Садовинн критиклымэ докладшым ыштэн. Иужо комсомолэц-шамыч суд ончыкат шогалыныт. Комсомолэц-шамыч коклаштытэ йүмаш, хулиганлы-маш шарлэн. Комсорг Садовинн шкэжак йүмашкэ ушнэден. Хулиган Чэмэков нэргэн Садовинн ик мутымат ыш ойло. Ышкэ ик ий лийнш члэн взыосым тунгал огыл. Комсомолэц-влак тидын нэргэн ойлыштат, Садовинн шып гына лийэ.

Комсомол организацыштытэ самокритикэ шарлэн керттын огыл. Комсорг шкэжак самокритикым ишэн шогэн.

Члэн взыосым тунгалыштытэ, йүмашлан погынымаш Садовинн комсомол гыч лукто. Шолып йүклөн комсорглан погынымаш Тэрэхов йолташым сайлэн.

Иванов Вэнья.

Шонымашкышт шуыч

Куптүр пэле кыдалаш школын (Торйал район) 5-шэ „А“ классыштыжэжэ тунэмшэ Сапайева Чачий тунэмме ий мучко эрэк отличнэ оцэнка дэнэ тунэмэ Ик кэчэ прогулыштытэ огыл. Тунэмме ийым Похвальнэ грамот дэнэ пытараш—Чачийын тун шонымыжэ ыльэ.

Чачий шонымашкыжэ шуын. 5-шэ классым отличнэ оцэнка дэнэ пытарэн Похвальнэ грамотым нальэ. Сагальдин Вачийат отличнэ оцэнка дэнэ тунэм лектэ.

Иванов Вэнья.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЫ

Испан граждан сар фронтлашты

(ТАСС увэртармэ почэш)

Центральнэ фронт

25 ийуль ваштарэш йүд-вошт Брунэтэ йалыштытэ да тиде йал йырыштытэ пэш чот крэдалмаш лийын. Волгыжаш годым мятэжик-шамыч республикан позицыш куатлэ атакым ышта-ныт. Республиканэц-шамычлан шкэ позицыштым ик мынбар торлаташ вэрэштын. Кызыт у позицыштытэ крэдалыт. Атакыштытэ мятэжик авиацэ чот полшэн. Республикан самолет-шамыч мятэжик позицыш бомбым пэш чот кышкэныт.

24 ийульштытэ республикан авиацэ 12 час кэчывалым Кихорн дач касвал-ныла мятэжик „часть-шамыч“ умбак бомбым кышкэныт. 14 часат 40 минутыштытэ Брунэтэ дэн Билья-висноза дэ Одон коклашэ корнышто мятэжик войска умбак бомбо кышкэныт. Тиде жапынтак республикан авиацэ Севилья лэа Нуэва лишкэ мятэжик „часть-шамыч“ умбак бомбым кышкэн. Мятэжик-шамыч тидын дэнэ шуко йомдарэ-ныт.

Йүдвэл Китайыштытэ кугу крэдалмаш тунгалын

Йүдвэл Китайыштытэ 26 ийульштытэ кугу крэдалмаш тунгалын.

Ланфан лишкэ крэдалмаштытэ кок могыр гычшат артиллерий уло.

Тангу портыш толшо йапон войска войннэ полжэныштытэ.

25 ийуль кэчывал дач вара Тяньцзиньштытэ 25 вагон составан йапон войннэ пойезд толын.

Йапон войска Бейпин дач кэчывалкыла шынга.

Фынтайышкэ пойезд дэнат, грузовик дэнат шуко бойэприпас кондалтэш.

26 ийуль эр мучко Ланфан лишкэ крэдалмаш ли-

йын. Йапон авиацэ Ланфан атак бомбым кышкэн.

Ланфан лишкэ крэдалмаш Хэбэй-чахар влакшамыч чараш тбчэныт гынат, тиде нимотай резуль-татын пуэн огыл.

Йүдвэл/Китайышкэ йапон гарнизон командуйший Кацуки хэбэй-чахар политик совет председател Сун Чэнь-Иуанлан „29-шэ армийым йоршэш нангайаш“ трэбытлымжым увэртарэн.

Йапон войннэ министрствэ коммунисткэ увэртарэн: китайышкэ йапон гарнизон „шылтык лиймэ верыш күлөш нарэ войскам колта“.

Германийын колонийым трэбытлымжэ

Фашист Германиян колонийым трэбытла. Калык дэнэ утыжо дэнэ темалтшэ мэмнан элын колоний трэбытлымжэ эрэк кушыш шогэ, манын Гитлер 1936 ий 30 августыштытэ рехстагэш ойлэн.

Сар дач ончыксо Германиян чумыр колонийжэ 2650 тунжэм кв. километр кумдык лийын. Тудо Африкыштытэ, Тихий океаныштытэ колоний-шамычым кучэн. Тылэч посна Германиян шкэ влианнэжым йатыр колонияльнэ эллашкэ шаран шогэн. Барлин гыч Багдадыш кертнэ корным ышташ Турцай дач концессийым налмэжэ герман империализм месопотам нефтьш нэргым шушкеш тунгалыш. Англиян Индияштытэ озаланымжаланат шучкылыкым кондыш.

Шкэ колонийжэ йатыр лийын гынат, тужак каучукым 9 проц., хлопком 5 проц., коваштым 1 проц. веле кондэн. Колоний-шамыч дэнэ сатулымаштытэ Германиян чумыр сату савыртышжэ 0,1 процентым веле налын шогэн. Германиян гыч колонийлашкэ калык пэш шагал кусаралтын. Тунбасэ сар тунгалмэ годым герман колонийлаштытэ 20 тунжэм нарэ йэн веле лийын.

Германий шкэ колонийжым эрэк шараш кучедалыш. Тидыжэ империалист сарым ылыжтыш. Империалистэрэш Германиян сэнгал-

тэ, шкэ колоний-шамычшым йомдарып. Тудын колонийжэ-шамыч Версаль договор почэш сарыштытэ сэнгышэ кугыжаныш-шамычлан пуалтын.

Тунбамбал сар дач вара Германиян колонияльнэ кугыжанышлан ок шотлалт. Герман фашизм колоний вэрч кучедалмэ йодышым тунг пашалан шотла. Кызыт чумыр Германиян мучко колоний вэрч пропаганда шаралтэш. Германияшкэ чыла колонияльнэ обществэ-влак ик „Всегерманский колонияльный союзыш“ ушнэныт.

Герман фашизм чумыр тунбаштыт у территорияшамычым шушын налшашлан стратегический базым йамдыла. Тыгай пункт-тым Испан Марокешто, Испаний дэн Португалиянын островлаштыштытэ ышта. Ния база-шамычым Франколан оружийым пуэн налыт. Касвал Африкыштытэ Португалиянын Ангола колонийжым герман капиталлан пумо нэргэн Германиян дэн Португалиянын сэкратнэ договорым ыштыштыт нэргэн увэртарымэ ыльэ. Германиян дэн Иапоний коклашэ войннэ договор Голландский Индийым пайлаш шонэн ыштымэ.

Фашист Германиянын колонияльнэ планжэ кугу колонияльнэ кугыжанышлан—Англиян тугак мо-ло эл-шамычланат шучкылыкым конда. Т. Р.

ОКТАБРЬ СЭРЫШ

(АВАМЛАН)

Лач коло ий эрта тудлан,
А мый мондон ом кэрт
тачат.
Улмаш ачам чолга тулан,
Коклан ойлэт, авай, тыйат.
Мланна пёртнам ыштэн
кодэн,
Вара кайэн сарэш колэн.
Буржуй тўшкам полшэн
сәгаш,
Садлан ок лий ачам мондаш.
Ачам укә—ушәш возәш.
Авай, тылат письмам возәш.
Шәм пич ойгәт пытән
йәришәш,
Элна эртак пәләд толәш.
Авай, пәләт толәш пайрәм,

Йошкар флаг дән ләктат
тыйат.
Моткоч шоләш тул гай
шүмәм,
Йолгән йыр - вәш шочәш
мурат.
Мәмнам әлна ончән куштән,
Йужат йандар—шүләш
ласка.
Кушкам мыйат куанмурдән.
Ай, илышна—чәвәр саска.
Йыр шарлыш мур әр кәчә
гай,
Авалтыш йыр тўнәм ләвәд.
Шочәш мурна йалт илыш
гай,
Ильич тул дән тўнә пәләд!
Чалай Васлий.

Сылнә „Таир“

(Республик пионьэр лагэрыштә канышә
Б. ДАНИЛОВЫН возымо почэламутишо).

Күшнә кәчә мотор, чәвәр,
Шийла йолга „Таир“ йәр.
Йыр-вәш пүнчәр, кәжәр, чашкәр.
Сылнә канаш тыштә вәр.

Пүнчәрлаштә кукужо мур,
Шүшпәкшә шүшка чашкәрыштә.
Вәсәлан канәна, ушым погәна
Республик пионьэр лагэрыштә.

„Таир“ лагэр.

Каникулым вәсәлан эртарәм

Мый каникул жапым вә-
сәлан эртарәм, кәчәш ка-
пәм калитләм, йүштылам.
Ты мартә сылнә мутан кна-
га-влакым: „Дәрсү Узалам“,
„Школым“, „Гаврошым“,
„Той имнәшкым“, „Дубров-
скийым“, „Ольбанам“, „Бру-
ским“, „Мыйын универси-
тетәмым“ лудынам. Кызыт

„Аважә“ дән Пугачов бунт
нәргән лудам.

Тунәммә почәш тыгыдә
кушкылым погән гәрбары-
йым ыштәм Кәңжәканышым
сай канән, 7-шә классыш-
тә сайын тунәмәш тўна-
лам. Данилов Борис.

Торйал р-н, Күшнур пәлә кыда-
лаш школ.

Түмырзә Эләксәй

Гусәв Эләксәй тәний
7-шә классым тунәмын ләк-
тә. Пәлә кыдалаш школым
отличнә тунәмын пытар-
мыжлан тудлан похвалнә
грамотым пуәвәт. Тудо
Кой-Сола школышто ик
активнә писә пионьэрлан
шотлалтын. Эләксәй йолта-
шыжә-шамычланат тунәма-
шышт полшән.

Кызыт Гусәв Шәрдыж
пионьэр лагэрыштә (Шәр-
нур район) кана. Лагэрыш-

тат Эләксәй чыла пионьэр-
лан примәрым ончыкта. Ла-
гэрысә пионьэр отрядыш-
тә Гусәв Эләксәйым тү-
мырзылан сайләнәт. Шәр-
гыж лагэрыштә 1 август
мартән кана.

— Сайын канән, отличнә
тунәмәш тўнәлам,—манәш
Эләксәй.

Ончыкежым тудо Шәр-
нур пәдучилищыштә тунә-
мәш тўнәләш.

Ми.

Примәриз письмоносәц

Тумо-Мучаш почто агән-
ствын письмоносәцшә Ши-
банайәв Макар (Кужәнәр
район) шкә пашажым сай
ыштән шога. Подписчик-
влаклан газет журналым
жапыштыжә намайын шук-
та. Газет шарымә пашамат
сайын шуктән шога. Шу-
кәртә огыл Кужәнәр почто
пәлка тудым 30 тәнгә окса
дәнә пәлбәкыш.

Булыгин Г.

Куанымаш

„Шәмәр Марий“ колхоз
члән-влак (Ронго район)
колхоз погынымашәш Ма-
рий АССР Конституцийым
лончылышт.

— Тидә Конституций
мәмнан әлын кугу сәнгәма-
шыжым ончыкта да ожно
пызырналт илышә шәмәр
марийлан кугу правам
пуә,—манын колхозник-
влак куанән кутырышт.

Рәчкин З.

Йункор сәрыш почәш

Кой-сола почто агәнствә
вуйлатышә (Шәрнур район)
Рәпинин газет подпискә
оксам кучылтмыжә нәргән
Антропов йолташын кол-
тым сәрышыжым „Рвэзэ
коммунист“ редакций Шәр-

нур сәвәз райотдәлыш тәр-
гаш колтән ыльә.

Подпискә оксам кучылт-
мыжлан Рәпинлан замәча-
ным ыштымә да кучылт-
мо оксажым кычал налмә
манын, сәвәз райотдәл на-
чальник увәртара.

Кум национальнә республик физкультур сөрәвнованьыштә 400 метрыш ийашлан
старт.
Фото Рыбаковин.

Сөрәвнованьыштә Йошкар-Ола пәрвой вэрым налын

23—25 июльышто Йош-
кар Олаш кум национальнә
республик физкультурник-
шамычын эртарымә сөрәв-
нованьыштә эн сай резуль-
татым ончыктышо физкуль-
турник-шамычым Марий
АССР Исполнительнә Ко-
митет шәргакан үзгар дәнә
да окса дәнә премироват-
лән.

Солохиным (Ижәвск) 300
тәнгәаш патәфон дәнә да
грамот дәнә, Грищукым

(Уфа) патәфон дәнә, Ирки-
ным (Уфа) фотоаппарат дәнә,
Богородскихым (Йош-
кар-Ола) патәфон дәнә да
грамот дәнә премироватлы-
мә.

Тугак Бабушкина, Шаба-
кова, Судаков, Никулина,
Батырәв (Йошкар-Ола), За-
болотских, Русанов, Мар-
ков, Лошкарёв, Гайкова,
Сысуйәва (Ижәвск), Хлы-
нов, Волонихина, Хамзин,
Шуршин (Уфа) премироват-

лалтыныт. Чылажә 37 йә-
ным премироватлымә.

Куснышо призым—Йош-
кар знамым да альбомым
сөрәвнованьыштә пәрвой
вэр налшә Йошкар-Ола
физкультурник-шамычлан
пумо.

Национальнә республик-
ласә физкультурник-шамы-
чын тыгә вашлийын сөрәв-
новатлымаш, Марий АССР
Исполкомын пунчалжә по-
чәш, кәжнә ийын эртарал-
таш тунәләш.

Йоча тәхничәски станцылан кәчын полшыман

Тәхника шинчышә у-
кадр-влакым куштымо по-
тышто әл ончылан партий
пәш кугу задачым шындән.
Тидә задачым шуктышаш-
лан совет гражданыным изи-
нәкәкә тәхникә пашаш ту-
ныкташ тўналмә пашаш ку-
дан шарлән шога. Районла-
сә йоча тәхничәски стан-
цә-влак тидә шот дәнәк ор-
ганизоватлалтын. Садла-
нак нунын пашаштышт кә-
чә йәдә полшаш, пашашы-
таш кўлмә условийым пу-
аш район вуйлатышә паша-
йән-влак ончылно кугу
требованьә шындалтын.

Тугә гынат, йужо райо-
нышто йоча тәхничәски
станцылан район вуйлаты-
шә пашайән-влак огыт
полшо. Тидыжә Курык-Ма-
рий районышто пәш раш
койәш. Тыштә йоча тәхни-
чәски станцә шукәртәсәк
пашам ышта гынат, полшы
лийдымә дәнә нәлталалтын
ок кәрт. Тудо 28х34 метран
пәләмыштә тўлыжгән па-
шам ышташ тәча. Пәләм-
жын йүд йүмәл могырыш-
кыжә гына кок окнажә уло.
Кәрәк кунамат тушто пыч-
кәмыш, шүләш нәлә. Вәр
укәлан кәра фотолабора-
торийым шкафыш пуртән
шындымә. Кызыт йоча-ша-
мыч ышкәныштын әлектро-
станцыштым пашаш кол-
таш йамдылалтыт, адакат
тыгак, вәр укәлан кәра ту-
дым уборныйыш шындәныт.
Тыжәч раш: Курык-Ма-
рий йоча тәхничәски стан-
цыштә икшымә - влакын

творчәский пашаштлан ны-
могай условийат укә. Йоча
тәхничәски станцылан кәл-
шышә пәрт Козмодәмянск
олаштә шуко уло гынат,
горсовет вуйлатышә Дол-
гушев дән рово вуйлатышә
Зотин тышкә бұрократла
ончәнытат, алыат тидә пыч-
кәмыш чуланыштә тўнчык-
тарән кийытат. А станцә
вуйлатышә Минзәйәвлән әрә
йбра.

Курык - Марий райкомат
йоча тәхничәски станцым
ок уж, Врублевский йол-
ташын куштымыжым шук-
тән огыл.

Курык - Марий районысо
йоча тәхничәски станцын
условийжә чыташ лийдымә.
Тышко бұрократла ончы-
машлан сәдәс мучашым
пычтынам.

Н. И. Царәгородцев.

Соловйов алимент тўлаш обәзан

Натальым „Роша“ колхо-
зышто (Морко р-н) чыла-
нат палат. Тудо колхозын
ик чәстнә, чаплә үдыржә.
Колхоз пумо чыла пашам
әрәк жапыштә, сайын шук-
тән шога. Тидлан Натальам
колхозник-влак пәш пага-
лат.

Тәвә тыгай, пагалымаш
подләц, намысдымә Солов-
йов Васлийлан кәлшән
огыл. Садлан тудо түрлө
амал дәнә колхозын чаплә
үдыржын чапшым волташ
пижәш. Тидлан Соловйов
Натальам пуйто йбратышә
лийәш. Натальә дәнә шү-
рангышташ тўнәләш.

— Натальә, тый шижат
чай? Мый вәт тыйым ұмы-
рашлык йолташым ышты-
нәм,—тыгә Соловйов ры-
выжланән.

Подләц Соловйов Ната-
льам түрлын рывыжла он-
талән коштыж дәнә шкән-
жын шакшә шонымыжым

шуктән. Колхозын чәвәр
үдыржым Натальым ләк-
тылын, тудлан мұшкырым
нумалтән. Тыгә колхозын
чаплә үдыржә шукәртә
огыл азам ыштыш. А вы-
зәт намысдымә Соловйов
В. уждымо, колдымо вәлө-
лийын.

Кызыт Натальә изажын
кум икшывыжым да шкән-
жын изи азамым воспитат-
ла. Тудлан ныл йочам он-
чаш пәш нәлә. А Соловйов
гын, Натальалан нимона-
рат огәш полшо.

Айдәмым мыссылышә, на-
мысдымә Соловйовым Совет
закон почәш пәнгыдын пұ-
тралман. Соловйов алимен-
тым тўлаш обәзан.

Г. И. Йаранов.

Отв. редактор
В. В. ЛАЗАРЭВ.